

Dit jaar wordt de klimaatoorlog gewonnen of verloren (Jones, De Morgen, 23/5/2009)

Dit opiniestuk verscheen in De Morgen van 23/5/2009. Op basis van vijf stellingen wordt een stand van zaken geschetst omtrent de mondiale klimaatcrisis. Deze stellingen vormen ook de ruggengraat van het nieuwe boek Klimaatcrisis: Het failliet van het klimaatscepticisme, uitgegeven bij Luster (Antwerpen) in de kersverse reeks DE ESSENTIE. Zie ook <http://www.essentie.be/>.

De Britse krant The Guardian bracht deze week verslag uit van geheime onderhandelingen tussen China en de VS, die aangeven dat na Obama's demarche ook China bereid is tot een betekenisvolle bijdrage aan de VN-klimaatconferentie later dit jaar. Voor Peter Tom Jones zijn de onderhandelingen een teken van hoop.

De wereld kijkt met argusogen naar het Amerikaanse Congres waar deze week de formele procedure is gestart om Barack Obama's klimaatwetsvoorstel - the American Clean Energy and Security Act - goedgekeurd te krijgen. Volgens deze 'cap-and trade' klimaatwet zouden de VS hun broeikasgasuitstoot met 17% verminderen tegen 2020 (t.o.v. 2005). In 2050 moet de reductie 80% bedragen. In de laatste rechte lijn naar de goedkeuring van het voorstel wordt massaal veel weerstand verwacht, ook van een dozijn Democraten die grote campagnedonaties ontvingen van de Amerikaanse olie-, gas- en steenkoolindustrie om de wet tegen te houden. Deze schenkingen maken deel uit van een megalomane, goed georchestreerde lobbycampagne ter waarde van honderden miljoenen dollars. Het is de zoveelste episode in de geschiedenis van de strijd tegen een ernstig klimaatbeleid. Toch is het nu of nooit. Obama's verstrengde wetgeving ten aanzien van de CO₂-uitstoot van het toekomstige Amerikaanse wagenpark is alvast een teken van hoop.

Vanwege zijn verre gaande impact op andere wereldproblemen (voedsel, water, conflicten, migratie, economische en sociale stabiliteit, gezondheid etc.) is het klimaatvraagstuk hard op weg hÃ©t belangrijkste vraagstuk van de 21ste eeuw te worden. Sinds de publicatie van het laatste VN-klimaatrapport in 2007 is de urgentie van dit probleem alleen maar groter geworden. De recente ontwikkelingen blijken in bepaalde gevallen sneller te gaan dan in de worst case scenario's van het VN-klimaatpanel werd vooropgesteld, zoals ook mag blijken uit de zopas gepubliceerde studie van het MIT: "without rapid and massive action, the problem will be about twice as severe as previously estimated six years ago - and could be even worse than that." En in het medisch tijdschrift The Lancet werd, in een prestigieus rapport over de relatie tussen klimaat en gezondheid, de opwarming van de aarde omschreven als "the biggest health threat of the 21st century". Indien de wereld niet snel overgaat tot het nemen van de vereiste maatregelen, dan kunnen de gevolgen van de klimaatwijzigingen bijzonder schadelijk uitvallen en onze capaciteit om ons aan te passen tenietdoen. Niet onterecht noemde VN-secretaris-generaal Ban Ki-moon het klimaatprobleem "the defining challenge of our age".

Relevant in het klimaatvraagstuk is de omgekeerde relatie tussen de historische verantwoordelijkheid voor de opwarming en de kwetsbaarheid voor het probleem. Ik verklaar mij nader. De landen die de laatste 200 jaar voor de grootste uitstoot hebben gezorgd (de VS, Europa en Japan: ongeveer 60% van de historische koolstofuitstoot) zijn niet de landen waar vandaag en morgen de slachtoffers vallen. Het VN-ontwikkelingsprogramma erkent dat klimaatwijzigingen een nefaste invloed hebben op de ontwikkelingskansen voor miljoenen, ja zelfs miljarden mensen in deze wereld. Klimaatwijzigingen verhogen de druk op verarmde samenlevingen, waardoor die in een negatieve spiraal terechtkomen. De kwetsbaarheid ten aanzien van extreme weerfenomenen - waarvan de frequentie toeneemt naarmate de planeet verder opwarmt - is extreem ongelijk verdeeld in deze wereld. Het risico ten aanzien van klimaatrampen is 79 maal kleiner voor een inwoner uit een rijk OESO-land dan voor iemand uit een 'ontwikkelingsland'. Op het vlak van gezondheidsgevolgen is deze ongelijkheid even schrijnend.

In die context is het klimaatscepticisme vandaag niet alleen totaal wetenschappelijk achterhaald maar ook ethisch

onaanvaardbaar. Het disproportionele gewicht dat de laatste jaren in de populaire media werd gegeven aan een kleine schare klimaatsceptici heeft ertoe geleid dat er een enorme kloof is ontstaan tussen de perceptie van de gewone man versus de stand van zaken in de klimaatwetenschap zelf. Het klimaatscepticisme is vandaag, naast structurele, culturele en gedragsmatige factoren, nog steeds één van de belangrijkste verklaringen voor de maatschappelijke en politieke inertie ter zake. Gegeven de almaar toenemende kennis over de potentieel catastrofale gevolgen voor miljoenen tot miljarden mensen in het geval van verdere inactie is klimaatscepticisme anno 2009 een misdaad tegen de mensheid.

Uitstel is geen optie

De VN-klimaatconferentie in december 2009 in Kopenhagen is een historisch scharniermoment. In 2012 loopt het Kyoto-protocol af. Gezien de wetenschappelijke gegevens over de noodzakelijke, draconische emissiereducties, is het van vitaal belang dat er na 2012 een krachtdadige opvolger voor Kyoto tot stand komt. Globaal genomen zal de totale broeikasgasuitstoot tegen 2050 met minstens 50 % tot 85% moeten dalen (om een redelijke kans te hebben de 2°C te vermijden). Gezien hun historische koolstofschuld zullen rijke landen het initiatief moeten nemen. Onder het motto I will if you will is de expliciete participatie van de VS en China een conditio sine qua non voor een politieke doorbraak. De ontwikkelingen tijdens 'geheime' onderhandelingen tussen die twee landen suggereren volgens The Guardian dat na Obama's demarche nu ook China bereid is deel te nemen aan een nieuw akkoord. In Kopenhagen moet het raamwerk voor een nieuw akkoord definitief afgesproken worden. De druk is enorm. Omwille van de urgentie van het vraagstuk is uitstel geen optie meer. Economieën kunnen zich herstellen van een financiële crisis. Helaas is er geen terugspoelknop voor een globale opwarming die een reeks van kritische drempelwaarden onomkeerbaar overschrijdt. De Conferentie in Kopenhagen zal de geschiedenis ingaan als het moment waarop de mondiale klimaatoorlog gewonnen of verloren werd.

Secundaire voordelen

In vergelijking met de ronduit dramatische kost van inactie is het kostenplaatje van zelfs een uitermate stringent klimaatbeleid al bij al perfect beheersbaar. Bovendien werd tot op heden veel te weinig aandacht besteed aan de zogenaamde 'secundaire voordelen' van een klimaatbeleid. Een recent rapport van het Europees Vakverbond toont aan dat een pro-actief klimaatbeleid (40% daling EU-CO₂-uitstoot in 2030) een netto positief effect zou hebben op de werkgelegenheid. Andere evidente kansen doen zich voor op het vlak van energieonafhankelijkheid en leefbare steden (met schonere luchtkwaliteit, lagere gezondheidskosten en meer verkeersveiligheid). De beperkte studies die hierover bestaan suggereren zelfs dat deze meervoudige voordelen financieel zwaarder wegen dan de kostprijs van het klimaatbeleid zelf. Omdat deze 'secundaire voordelen' ook nog eens onmiddellijk en lokaal voelbaar zijn, is een stringent klimaatbeleid niet alleen een ecologisch maar ook een economisch rationele keuze.

Peter Tom Jones is burgerlijk ingenieur Milieukunde, doctor in de Toegepaste Wetenschappen en werkt als Onderzoeksmanager (IOF) aan de KULeuven. Hij publiceerde afgelopen week zijn nieuwe boek *Klimaatcrisis: Het failliet van het klimaatscepticisme*.